

Muhterem Müminler!

Örnekler vererek, benzetmelerden yararlanarak anlatma üslubu, tarih boyu bütün milletlerde görüldüğü gibi, İslam'ın ilk muhatabı olan Araplar tarafından da kullanılmıştır. Elbette "Muallim olarak gönderildim" buyuran bir Peygamber'in böyle bir üsluba uzak kalması düşünülemezdi. Hz. Peygamber'in, ifade etmek istediği bazı konuları, temsil yoluyla anlattığını ortaya koyan çok sayıda hadisleri bulunmaktadır. Kuşkusuz, temsil yoluyla anlatım, her düzeyden insan için daha rahat anlama imkânı sunar. Mahiyeti itibarıyla mücerret (soyut) diye nitelendirilecek konular, temsil yoluyla somut ve daha anlaşılır bir hale getirilmiş olur. Bu günkü hutbemizde, Efendimiz (s.a.v.)'den rivayet edilen mesel hadislerinden örnekler vereceğiz. Geliniz hep birlikte bu örneklerle kulak verelim:

"Benim durumum ateş yakan birine **benzer**. Ateş etrafını aydınlatınca, kelebekler ve bu ateşin etrafındaki diğer canlılar içine düşmeye başlarlar. Adam onları engellemeye çalışsa da, onlar onu zor duruma düşürerek ateşe atılırlar. İşte benimle sizin durumunuz tıpkı böyledir: Ben ateşten korumak için sizin kuşağınızdan tutup 'ateşten beri gel!, ateşten beri gel!' diyorum, siz beni zor durumda bırakarak onun içine atılıyorsunuz."¹

"Benim ve Allah'ın benimle gönderdiği şeyin misali, bir adamın durumuna **benzer** ki, adam kavmine gelir ve 'Ey kavmim orduyu gözlerimle gördüm, şüphesiz ben apaçık uyarıcıyım, kurtulmaya bakın!' der. Kavminden bir grup ona itaat eder ve geçeleyn yola düşüp yavaş yavaş yol alır. Diğer bir grup da, onu yalanlayıp yerlerinde sabahlar. Sonuçta ordu sabahleyin baskın yapar ve onları helak edip köklerini kurutur. İşte bana itaat edip getirdiklerime uyanlarla, bana isyan edip getirdiklerimi yalanlayanların misali budur."²

"Müslümanlar birbirlerini sevmeye, birbirlerine merhamet etme ve şefkat göstermede bir vücut **gibidir**. Vücuttan bir organ şikâyet ederse, vücudun diğer organları uykusuzluk ve humma ile ona katılırlar."³

"İyi arkadaşla kotu arkadaşın örneği, misk taşıyanla koruk üfüren kişiye **benzer**. Misk taşıyan ya ondan sana hediye eder, ya ondan satın alırsın veya onu koklarsın. Koruk

üfürücüsü ise, ya elbiseni yakar, ya da ondan pis koku alırsın."⁴

"Alimler gökyüzündeki yıldızlar **gibidir**. Karada ve denizde onlar sayesinde yol bulunur. Yıldızlar sönuverirse, kılavuzların yoldan çıkmaları yakın demektir."⁵

"Söyleyin, birinizin kapısı önünde bir akarsu bulursa ve onda günde beş defa yıkansa, bu onun kir ve pasından bir şey bırakır mı? (Sahabiler 'hayır hiçbir şey bırakmaz' diye cevap verdiler). Beş vakit namaz da **aynı böyledir**. Allah onunla hataları siler."⁶

"Rabbini zikreden kimse ile zikretmeyenin benzeri, diri ile olu **gibidir**."⁷

"Mu'min hurmaya veya arıya **benzer**; arı temiz yer ve temiz üretir. Yine mu'min som altın parçası **gibidir**; ateşe atılıp üzerine üflenir, yine som altın olarak çıkar."⁸

"Mu'minin misali, rüzgârın kuruyuncaya kadar sağa sola eğdiği, bazen yere yıktığı bazen doğrulttuğu ekın dalı **gibidir**. Nihayet eceli gelir. Münafığın misali de, kendine hiçbir şey isabet etmeyen ve dimdik ve sağlam bir şekilde duran katran/çam ağacı **gibidir**. Şu kadar var ki, bu ağacın sökülmesi bir hamlede gerçekleşir."⁹

"Herhangi bir sadaka verip de sonra sadakasından dönen kişinin hali, kusup da sonra kusmuğunu yiyen köpeğe **benzer**."¹⁰

"Kur'an okuyan mu'min turuncgillere **benzer**; kokusu da güzeldir, tadı da güzeldir. Kur'an okumayan mu'min ise, hurmaya **benzer**; kokusu yoktur, fakat tadı güzeldir. Kur'an okumayan münafık reyhana **benzer**; kokusu güzeldir, tadı ise acıdır. Kur'an okumayan münafık da Ebu Cehil karpuzuna **benzer**; kokusu olmadığı gibi, tadı da acıdır."¹¹

Rabbim, Eşsiz muallimimizin yolundan gitme, hadislerini doğru şekilde kavrama ve başkalarına da öğretme yolunda bizleri muvaffak eylesin...

¹ Bukhârî, Anbiyâ, 40, Rikâk, 26; Muslim, Fadâil, 18; Tirmizi, Adab, 82.

² Bukhârî, Rikâk, 26; İ'tisam, 2; Muslim, Fadâil, 16.

³ Bukhârî, Adab, 27; Muslim, Birr, 66.

⁴ Bukhârî, Buyu', 38; Muslim, Birr, 156; Abû Dâvûd, Adab, 16.

⁵ Ahmad b. Hanbal, Musnad, III, 157; Ramhurmuzi, Kitabu Amsali'l-Hadis, p. 87 (51)

⁶ Bukhârî, Mavâkit, 6; Muslim, Masâjid, 283, 284; Tirmizi, Adab, 80; Nasâî, Salât, 7.

⁷ Bukhârî, Da'awât, 67; Muslim, Musâfirin, 211.

⁸ Hakim, Al-Mustadrak ala's-Sahîhayn, I, 147 (253).

⁹ Bukhârî, Marda, 1; Muslim, Sifatu'l-munâfikîn, 58, 60; Tirmizi, Adab, 79.

¹⁰ Bukhârî, Hiba, 14; Muslim, Hibat, 5, 6, 8; Abû Dâvûd, Buyu', 81; Tirmizi, Buyu', 62; Nasâî, Hibe, 3, 4; Ibn Majah, Hibat, 5.

¹¹ Bukhârî, At'imah, 30; Muslim, Musafirin, 243.